

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ & ΔΑΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Ταχ. Δ/νση : Τέρμα Αλκμάνος, 11528 Αθήνα

Πληροφορίες : Χατζοπούλου Ιωάννα

Τηλέφωνο : 213 1512101

ΠΡΟΣ :

- Επιθεωρήσεις Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής
- Διευθύνσεις Συντονισμού & Επιθεώρησης Δασών

(για την άμεση ενημέρωση των Δασικών Υπηρεσιών αρμοδιότητάς τους)

Έδρες τους

ΚΟΙΝ: ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ: Οδηγίες εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 67 του ν. 998/1979 για τους δασωμένους αγρούς, όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση του με το άρθρο 93 του ν. 4915/2022 (Α' 63).

Με αφορμή ερωτήματα που υπεβλήθησαν στην Υπηρεσία μας, σχετικά με την εν θέματι διάταξη του άρθρου 67, όπως ισχύει μετά την πρόσφατη αντικατάστασή της με το ν. 4915/2022, παρέχουμε τις κάτωθι οδηγίες:

1. Με τις ως άνω διατάξεις ρυθμίζεται αφενός μεν το ιδιοκτησιακό καθεστώς των εκτάσεων, οι οποίες αποδεδειγμένα στο παρελθόν είχαν αγροτική μορφή και δασώθηκαν λόγω εγκατάλειψης, αφετέρου δε η προστασία και η διαχείριση αυτών αναλόγως της μορφής των εκτάσεων αυτών στις Α/Φ των ετών 1945 ή 1960 και σήμερα.

Ειδικότερα καταργείται η μέχρι τούδε προβλεπόμενη διοικητική διαδικασία για την αναγνώριση των εν λόγω εκτάσεων ως ιδιωτικών επί τη βάσει τίτλων ιδιοκτησίας οι οποίοι ανάγονται πριν από την 23η Φεβρουαρίου 1946 (ημερομηνία εισαγωγής του Αστικού Κώδικα) και ορίζεται ρητά ότι **το Δημόσιο δεν προβάλλει δικαιώματα κυριότητας επί των εν λόγω εκτάσεων, εκτός αν θεμελιώνει δικαιώματα κυριότητας επ' αυτών βάσει τίτλου.**

Περαιτέρω δε όσον αφορά τη διαχείριση και την προστασία προβλέπεται η υπαγωγή των εν λόγω εκτάσεων στη δασική νομοθεσία, εφόσον σήμερα φέρουν μορφή δάσους της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 (παρ. 2 άρθρου 67), άλλως η εξαίρεση αυτών εφόσον φέρουν μορφή δασικής έκτασης (παρ. 3 άρθρου 67).

2. Πεδίο εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 67

Στο πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω διάταξης υπάγονται εκτάσεις (α) οι οποίες εμφανίζονται ως αγροτικές στις Α/Φ του 1945 ή εφόσον αυτές δεν είναι ευκρινείς του έτους 1960, και δασώθηκαν μεταγενέστερα λόγω

εγκατάλειψης ανεξάρτητα από τη μορφή που απέκτησαν αργότερα και (β) επί των οποίων το Δημόσιο δεν θεμελιώνει δικαιώματα κυριότητας βάσει τίτλου ή δεν είναι καταγεγραμμένες ως δημόσια κτήματα.

Επομένως για την εφαρμογή της διάταξης και μετά από αίτημα του ενδιαφερόμενου που προβάλλει δικαιώματα κυριότητας επί έκτασης, που εμφανίζεται ως ΑΔ στον αναρτημένο ή κυρωμένο δασικό χάρτη, εξετάζεται από το Δασάρχη (ή τον Δ/ντή Δασών εάν δεν υφίσταται Δασαρχείο στην περιφερειακή ενότητα) η τυχόν ύπαρξη τίτλων ιδιοκτησίας του Δημοσίου (από διαθήκη, δωρεά, δικαστική απόφαση κ.λπ.) ή η τυχόν καταγραφή της έκτασης στο βιβλίο δημοσίων κτημάτων ή η τυχόν υπαγωγή της στην κυριότητα του Δημοσίου εξ άλλης αιτίας π.χ. ως κοινόχρηστης ή διαθέσιμης εποικιστικής έκτασης.

Με την ανωτέρω αίτηση συνυποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο απόσπασμα του οικείου δασικού χάρτη με εντοπισμένη την υπόψη έκταση επ' αυτού ή στοιχεία εντοπισμού της, όπως τοπογραφικό ή κτηματολογικό διάγραμμα ή συντεταγμένες κορυφών, καθώς και Βεβαίωση από την οικεία Κτηματική Υπηρεσία ότι η έκταση δεν είναι καταγεγραμμένη ως δημόσιο κτήμα.

Σε περίπτωση που το ελέγχον όργανο (Δασάρχης ή ο Δ/ντής Δασών εάν δεν υφίσταται Δασαρχείο στην περιφερειακή ενότητα) διαπιστώσει την ύπαρξη στοιχείων θεμελιωτικών της κυριότητας του Δημοσίου, εκ των ανωτέρω, απαντά στον αιτούντα περί της μη δυνατότητας εξέτασης του αιτήματός του κατά τη διαδικασία του άρθρου 67 του Νόμου 998/1979 ως ισχύει.

Άλλως, εάν δηλαδή το Δημόσιο δεν θεμελιώνει δικαιώματα κυριότητας βάσει τίτλου επί της εν λόγω έκτασης, τότε η αρμόδια Δασική Υπηρεσία (Δασαρχείο ή Δ/νση Δασών άνευ Δασαρχείου) χορηγεί στον ενδιαφερόμενο μετά από αίτημά του και προκειμένης της μεταβίβασης αυτής, σχετική Βεβαίωση περί της μη ύπαρξης στοιχείων θεμελιωτικών του δικαιώματος κυριότητας του Δημοσίου.

3. Ακολούθως, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 67 του Νόμου 998/1979 ως ισχύει, κατά τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, διαπιστώνεται ο ειδικότερος χαρακτήρας της έκτασης, προκειμένου να διακριβωθεί η υπαγωγή αυτής στην παρ. 1 ή στην παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 998/1979, από την Επιτροπή Δασολογίου Περιφερειακής Ενότητας της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του Νόμου 3208/2003 εφόσον υφίσταται αναρτημένος δασικός χάρτης (κατηγορία μορφής/κάλυψης "Δασικού Χάρτη": ΑΔ), άλλως με πράξη χαρακτηρισμού κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 νόμου 998/1979 ως ισχύει.

Σε περίπτωση που η έκταση φέρει μορφή δάσους, υπάγεται στη δασική νομοθεσία, δυναμένη να διατεθεί για γεωργική και δενδροκομική εκμετάλλευση, υπό τους ειδικότερους όρους και τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 67 ή για την πραγματοποίηση έτερης επιτρεπτής επέμβασης, σύμφωνα με το Έκτο Κεφάλαιο του ν. 998/1979, όπως ισχύει.

Άλλως, εάν δηλαδή ο δασωθείς αγρός φέρει σήμερα μορφή δασικής έκτασης, τότε εξαιρείται από τη δασική νομοθεσία, αναμορφούμενου αναλόγως του οικείου δασικού χάρτη, σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής Δασολογίου. Εκδιδομένης στη συνέχεια για την απομάκρυνση της δασικής βλάστησης σχετικής αδείας κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 67.

Πρωτόκολλα διοικητικής αποβολής που έχουν εκδοθεί και αφορούν εκτάσεις της παρ. 1 του άρθρου 67, ήτοι δασωμένους αγρούς επί των οποίων προκύπτει από τον κατά τα ανωτέρω έλεγχο ότι το Δημόσιο δεν θεμελιώνει δικαιώματα κυριότητας βάσει τίτλου ανακαλούνται, ακόμη και αν τελεσιδίκησαν δικαστικά, χωρίς να απαιτείται για την εν λόγω ανάκληση η διακρίβωση του ειδικότερου χαρακτήρα της έκτασης από την οικεία Επιτροπή Δασολογίου.

4. Τέλος επί **ειδικότερων ερωτημάτων** που τέθηκαν στην Υπηρεσία μας αναφορικά με την εφαρμογή του άρθρου 67 παρέχονται οι ακόλουθες οδηγίες:

i. Επί του ειδικότερου ερωτήματος περί του τρόπου αντιμετώπισης μη επιτρεπτών επεμβάσεων σε εκτάσεις ΑΔ (του δασικού χάρτη) χωρίς να έχει υποβληθεί αίτημα υπαγωγής στο άρθρο 67 προσήκει η ακόλουθη απάντηση: στην περίπτωση αυτή θα ερευνάται αυτεπάγγελα η υπαγωγή της έκτασης στο άρθρο 67, προκειμένου να διακριβωθεί η συνδρομή ή μη των προϋποθέσεων για την κήρυξή της ως αναδασωτέας, ενέργεια η οποία συντρέχει σε περίπτωση υπαγωγής της υπόψη έκτασης στην παρ. 2 του ανωτέρω άρθρου και όχι στην παρ. 3 αυτού.

ii. Επί του ειδικότερου ερωτήματος περί του τρόπου αντιμετώπισης περιπτώσεων κατά τις οποίες έχουν ασκηθεί αντιρρήσεις κατά του περιεχομένου του δασικού χάρτη και παράλληλα αίτηση προς την Επιτροπή Δασολογίου με αντικείμενο τον ειδικότερο χαρακτηρισμό ως δάσους ή δασικής, έκτασης που εμφανίζεται ως ΑΔ στον οικείο δασικό χάρτη, θέτουμε υπόψη σας τα εξής: καταρχήν η κίνηση και των δύο ανωτέρω διαδικασιών είναι αντιφατική, δεδομένου ότι η υποβολή των αντιρρήσεων σημαίνει αμφισβήτηση του δασικού χαρακτήρα της υπόψη έκτασης, ενώ η αίτηση προς την οικεία Επιτροπή Δασολογίου συνεπάγεται καταρχήν παραδοχή του δασικού χαρακτήρα αυτής. Παρόλα αυτά, και με δεδομένο ότι δεν υφίσταται θεσμική απαγόρευση – αποκλεισμός για την επιλογή ή/και την προτεραιοποίηση των ανωτέρω διαδικασιών, μπορούν αυτές να χωρήσουν παράλληλα ή και να προηγηθεί ακόμα η αίτηση προς την Επιτροπή Δασολογίου και η εξέτασή της από αυτή, αφού, άλλωστε αυτή (η επιτροπή) **έχει την αρμοδιότητα για τον ειδικότερο χαρακτηρισμό των περιλαμβανομένων στον αναρτημένο δασικό χάρτη περιοχών δασικού χαρακτήρα**, ανεξαρτήτως της πορείας αυτού (υποβολή, εξέταση αντιρρήσεων, αποφάσεις επί των αντιρρήσεων, διόρθωση, κύρωση δασικού χάρτη).

iii. Τέλος η διακρίβωση από την οικεία Επιτροπή Δασολογίου του ειδικότερου χαρακτήρα (δάσους ή δασικής) πρώην αγρού που δασώθηκε και εν συνεχεία απέκτησε άλλη μορφή, προκειμένης της υπαγωγής της έκτασης στην παρ 2 ή στην παρ. 3 του άρθρου 67, θα διενεργείται με βάση φωτοερμηνεία αεροφωτογραφίας του έτους, που προηγείται εκείνου κατά το οποίο έλαβε χώρα η απομάκρυνση της δασικής βλάστησης, άλλως του πλησιέστερου αυτού.

Παρακαλούμε για την πιστή τήρηση των ανωτέρω.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Γραφείο Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας κου Κ. Σκρέκα
2. Γραφείο Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας κου Γ. Αμυρά
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δασών
4. Ελληνικό Κτηματολόγιο